

Svar på remiss Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att

1. godkänna skrivelsen Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48), Fi2016/02568/K, daterad 2016-09-26, som sitt yttrande på remissen.

Beskrivning av ärendet

Strängnäs kommun har fått utredningen Regional indelning på remiss med möjlighet att svara. Svar ska inkomma till Finansdepartementet senast den 6 oktober 2016.

Bildandet av en storregion medför konsekvenser som innebär både möjligheter och utmaningar. Dessa möjligheter är stora på lång sikt. Utmaningar som ligger mer nära i tid handlar bland annat om övriga myndigheters indelning och även kommuners ekonomiska konsekvenser.

En möjlighet med den föreslagna regionbildningen är bland annat att större satsningar kan göras och tillsammans med stordriftsfördelar kan större nytta dras av kommande investeringar. En ny regionindelning kan innebära bättre samordningsmöjligheter i vissa övergripande frågor.

En av de stora utmaningarna för en regionbildning 2019 är tidsfaktorn. Bara att identifiera alla områden där förändringar och harmoniseringar behöver göras är ett omfattande arbete.

Frågor som berörs i yttrandet är bland annat kollektivtrafikens organisation, demokratiaspekter och krisberedskap.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Uppföljning

Ingen särskild uppföljning av beslutet krävs. Händelseutvecklingen vad gäller frågan om ny region kommer bevakas.

Beslutsunderlag

Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48), Fi2016/02568/K, 2016-09-26

Beslutet skickas till

Finansdepartementet

Kommunfullmäktige för kännedom

Magnus Stuart

Ordförande

Finansdepartementet

Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48), Fi2016/02568/K

1. Sammanfattning

Strängnäs kommun genom kommunstyrelsen har gått igenom förslaget till ny regionindelning och lämnar följande svar. I samband med förslaget till ny storregion ser Strängnäs kommun att en översyn av landets regionindelning är positivt men det finns dock osäkra faktorer med aktuellt förslag.

Bildandet av en storregion medför konsekvenser som innebär både möjligheter och utmaningar. Dessa möjligheter är stora på lång sikt. Utmaningar som ligger mer nära i tid handlar bland annat om övriga myndigheters indelning och även kommuners ekonomiska konsekvenser.

Strängnäs kommun ser det som positivt att ingå i samma region som övriga kommuner i 4 Mälärstäder (Enköping, Eskilstuna och Västerås). 4 Mälärstäder innebär att det är fyra kommuner från tre olika län som har valt att samarbeta inom en rad olika utpekade strategiska områden, att ingå i samma region kan ge bättre möjligheter att bedriva det samarbetet.

Många av de utmaningar kommuner och landsting står inför framöver är mycket kostsamma. Vissa utmaningar är av karaktären att de kan vara svåra att klara av på egen hand. Tillsammans i en storregion kan större satsningar göras och tillsammans med stordriftsfördelar kan större nytta dras av kommande investeringar. En ny regionindelning kan innebära bättre samordningsmöjligheter i vissa övergripande frågor, till exempel upphandlingar, välfärdsfrågor och arbetet att minska miljöpåverkan.

En av de stora utmaningarna för en regionbildning 2019 är tidsfaktorn. Bara att identifiera alla områden där förändringar och harmoniseringar behöver göras är ett omfattande arbete. Det finns frågor som behöver lösas innan den 1 januari 2019, såsom ansvarsförhållandena vad gäller kollektivtrafik och hemsjukvård. Detsamma gäller mandatfördelning och politisk organisation.

2. Kapitel 3.5 Ikraftträdande

Som rapporten *"Kollektivtrafik för funktionella storregioner – fallstudie för Smålands-Östergötlandsregionen"* (2016-07-01) fastslår, är det ett successivt arbete att skapa förutsättningar för en funktionell storregion där kollektivtrafiken ingår. Det krävs ett arbete som bygger på en storregional analys, därefter

framtagande av en gemensam målbild och organisation. Avslutningsvis behövs en identifiering av felande länkar som kan utgöra hinder för kollektivtrafiken och slutligen nödvändiga åtgärder och prioritering av trafikering, prissättning och infrastruktur. Det är med andra ord ett mycket omfattande arbete som krävs inför en regionförstoring för att få ett fungerande samarbete kring kollektivtrafiken.

Strängnäs kommun är tveksam till om det kommer att vara möjligt att få en organisation av det här slaget på plats och fungerande till föreslaget datum 1 januari 2019.

3. Kapitel 12.3.1 Arbetsmarknadsregioner och pendling

I Sörmland finns det utpekade olika noder som är viktiga för arbetspendling och övrigt resande. Det är dessa noder där det görs infrastrukturenpassningar då detta bedöms nödvändigt. Redan i dagsläget finns det önskemål från de större orterna att få kortare restid till Stockholm (på de mindre nodernas bekostnad). Kort restid möjliggör för människor att bo på annan ort, men arbeta i Stockholm. En annan faktor är att Stockholm är viktig för Strängnäs kommun ur den aspekten att vi rekryterar arbetskraft från det området. För en mellanstor kommun som Strängnäs är det viktigt att vara med då beslut som möjliggör tågpendling fattas, till exempel kring att påverka tågavgångar, även om vi inte tillhör någon av de största noderna

4. Kapitel 12.3.2 Infrastruktur

Infrastrukturen anpassas efter regionens behov och förutsättningar, vilket gynnar det stora flertalet människor. Som storregion finns det dessutom en helt annan tyngd att kunna förhandla med Trafikverket, där man idag på länsnivå kan uppleva begränsat utrymme för påverkan.

5. Kapitel 12.3.3 Kollektivtrafik

En storregion leder till ett samarbete där länsgränser inte på samma sätt blir ett hinder, så som det i vissa fall kan upplevas idag. Kommunerna Strängnäs, Eskilstuna, Västerås och Enköping ingår i ett samarbete som kallas 4 Mälarstäder. Ett av målen är att "utveckla en väl fungerande kollektivtrafik som gynnar arbetspendling". I dagsläget kan länsgränserna ibland bli ett hinder, då trafikplaneringen till största delen görs inom det egna länet. I en storregion finns det potential att underlätta för arbetspendling och övrig trafik, genom att ta fram gemensam prissättning, reskort och liknande.

Avgiften för kollektivtrafiken när det gäller den storregionala tågtrafiken har nyligen beslutats att harmoniseras inom samarbetet för MÄLAB där fyra av de sex länen i den tilltänkta Svelandsregionen ingår. Detta gäller resande över länsgräns med periodkort. En liknande taxemodell, baserad på ett zonsystem,

kommer också att användas i Sörmland för resande i länet genom den nyligen beslutade Sörmlandstaxan som träder i kraft den 1 okt 2016. MÅLAB:s zonbaserade taxemodell kan principiellt utgöra en grund att utgå ifrån även i övriga län om det skulle vara aktuellt. Sörmlandstaxan är zonbaserad med i princip en zon per kommun. Ett länskort i Sörmland är beslutat att följa den nivå som Stockholm håller för sina länskort. För närvarande är Sörmlands länskort satt till 790 kronor. På samma sätt försöker man inom MÅLAB-samarbetet samordna regelverken så att samma affärsvillkor ska gälla för resorna inom MÅLAB.

Endast en kollektivtrafikmyndighet kan finnas inom en tänkt Svealandsregion. Det betyder att en omformning av detta behöver göras inför samgåendet. I tre av de nuvarande organisationerna har regionen/landstinget uppgiften och i tre är det aktiebolag eller kommunalförbund. Fyra av regionerna/läna är delägare i Mälardalstrafik AB tillsammans med Östergötland och Stockholm. Samtliga kollektivtrafikmyndigheter i landet (utom Gotland) är delägare av AB Transitio. Ett flertal övriga bolag finns direktägda eller genom moderbolag. Förutom företag som arbetar inom området buss och tåg finns delägande i tre flygplatsbolag (Örebro och Dalarna).

6. Skatteväxling

Om ansvaret för kollektivtrafiken helt flyttas till regionen så får det konsekvensen att Sörmland måste genomföra en skatteväxling. Därefter behöver en utjämning av skattenivåerna i de sex ingående länen genomföras. Alternativt kan de län som redan gjort en skatteväxling, växla tillbaka kollektivtrafiken till kommunerna enligt någon av de modeller som finns i Sörmland, Västmanland eller Dalarna.

I de sex län som framöver föreslås bilda Svealandsregionen ser ansvaret för kollektivtrafiken olika ut. I tre av länen är landstinget trafikhuvudman medan det i tre av länen är ett delat ansvar mellan kommuner och landsting och då på olika sätt. I Sörmland ansvarar kommunerna för stadstrafiken med till kommunen hörande landsbygdstrafik medan landstinget ansvarar för busstrafik mellan kommunhuvudorter och all tågtrafik. Detta organiseras genom kommunalförbundet Sörmlands kollektivtrafikmyndighet. Vidare anordnar landstinget flera linjer som i praktiken används främst till skolskjutstrafik vilket är en kommunal angelägenhet. Detta löses genom att kommunerna köper skolkort av landstinget för ett pris som snarare speglar vad det kostar att anordna skolskjuts än vad ett busskort normalt kostar för medborgaren.

Exakt hur gränsdragningen ska ske är att besluta om gemensamt i den nya regionen. Lag (2010:1065) om kollektivtrafik fastställer att "i varje län ska det finnas en regional kollektivtrafikmyndighet". I de storregioner som idag är bildade är det regionen som är trafikhuvudman. Gör man på samma sätt i den tänkta Svealandsregionen så kommer inte kommunerna äga rådighet över

lokaltrafiken, utan endast ansvara för den kostnad som enligt lag ankommer på kommunen. Av den anledningen behöver respektive, i den kommande storregionen, ingående län ordna trafiken på samma sätt i samband med att skatteväxling görs, i syfte att det ska bli klart att kommuner och landsting bär de kostnader som ankommer på dem.

Den skatteväxling som SKL har räknat på för Sörmland ligger på 40 öre. Denna skatteväxling är neutral för medborgarna eftersom kommunalskatten sänks med 40 öre medan landstingsskatten höjs med samma belopp. För kommunernas ekonomi får detta konsekvenser på grund av inkomst- och kostnadsutjämningsystemet. Eftersom den av staten garanterade nivån för kommuner är 115 procent av medelskattekraften men endast 110 procent för landstingen så förlorar länet på en växling från kommuner till landsting. Detta påverkar den kommunala ekonomin och kan få konsekvensen att kommunen antingen måste spara in detta intäktsbortfall eller höja skatten med motsvarande belopp för att kunna bibehålla nuvarande servicenivå. Medborgarna påverkas antingen direkt med skatteökning eller indirekt via besparingar.

På samma sätt, gäller det att kommunerna och landstingen tydligt gör upp gällande hemsjukvården i ordinärt boende. Enligt hälso- och sjukvårdslagen ansvarar kommunerna för hälso- och sjukvård i *särskilt boende*, men en kommun kan också ansvarar för hälso- och sjukvården i ordinärt boende, helt eller delvis, efter avtal med landstinget. Hemsjukvård omfattar medicinska insatser, rehabilitering, habilitering samt omvårdnad som utförs av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal eller av annan vårdpersonal med delegering enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård (SOSFS 1997:14). Vad som går att säga är att skatteväxling för hemsjukvården inte får samma effekt som den som uppstår av skatteväxlingen av kollektivtrafiken, eftersom hemsjukvården växlas från landsting till kommuner. Beroende på hur gränsdragningen bestäms kan det dock få kommunalekonomiska effekter om till exempel något län måste växla tillbaka en viss del av den tidigare gjorda skatteväxlingen.

7. Kapitel 12.6 Demokratiaspekter

Strängnäs kommun anser att frågan om storregion på ett bättre sätt hade behövt förankras hos medborgarna i Sörmland. Arbetet med att ta fram förslag till ny region har gått snabbt och det har således inte funnits möjlighet att föra en dialog med allmänheten om hur de upplever frågan.

I en storregion med större geografiska avstånd befaras att det kommer att bli svårare att rekrytera fritidspolitiker som har möjlighet att åka långa avstånd för att delta på möten. Strängnäs kommun ser en risk att utvecklingen går mot att det blir heltidspolitiker och pensionärer som kan engagera sig i regionpolitiken.

Det behöver skapas goda förutsättningar för att förtroendevalda ska kunna företräda medborgarna på ett fullgott sätt.

Sörmland har valt att ha en gemensam kollektivtrafikmyndighet som på kommunernas och landstingets uppdrag i stor utsträckning samordnar och bedriver den kollektivtrafik som finns i länet. Kommuner och landsting gör årligen en beställning av den trafik som önskas för kommande år, som anpassas utifrån lokala behov och budgetförutsättningar. En gemensam storregion med en gemensam kollektivtrafikmyndighet gör att besluten hamnar längre bort från berörda medborgare. Ur ett närdemokratiskt perspektiv ses detta som en riskfaktor. Kommunerna får svårigheter att direkt kunna påverka sina kostnader för kollektivtrafik.

8. Krisberedskap

Krisberedskap nämns i utredningen som en uppgift inom länsstyrelsen och att länsstyrelsen har kontakt med landstingen avseende krisberedskap. Utöver detta nämns inte krisberedskap eller hur denna samordning ska ske i den föreslagna regionen.

Länsstyrelsens ansvar inom krisberedskap är att ge kommunerna stöd i form av information och utbildning i krisberedskap i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser och övningsverksamheter. Länsstyrelsen ska även följa upp tillämpningen av lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och föreslå för myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att ersättning reduceras eller faller bort för den kommun som inte fullgjort sitt uppdrag.

En framgångsfaktor inom krisberedskap är samverkan. Samverkan sker genom utbyte av information, kunskaper och resurser. I Södermanlands län har man strukturerat arbetet med detta genom en regional samordning och inriktning av krisberedskap och räddningstjänst, RSI. Genom detta har man skapat en rådsgrupp, beredningsgrupp och flera nätverk för att underlätta samverkan i länet. Med en storregion skulle stora delar av detta arbete riskera att undermineras då större län skulle kunna dominera agendan och prioritera krisberedskap utefter deras behov och förutsättningar. Vidare skulle samverkan mellan kommunerna och andra aktörer såsom Försvarsmakten, Polisen och landstinget försväras då vi skulle behöva röra oss över stora geografiska områden för att samverka genom möten. Resultatet skulle kunna vara att nätverksbygge och möten prioriteras bort, något som skulle kunna få konsekvenser för arbetet med krisberedskap och de krav som finns inom området.

Samordning av resurser är ett måste för att kunna hantera framtidens utmaningar men samordningen måste även fungera i praktiken. Det finns en risk att samordning och samverkan försväras med anledning av den stora geografiska

ytan. Strängnäs kommun anser det oroande att det i utredningen knappt nämns hur krisberedskapsarbetet ska bedrivas inom den nya regionen.

KS § 251

Dnr KS/2016:421-032

Svar på remiss Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48)

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att

1. godkänna skrivelsen Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48), Fi2016/02568/K, daterad 2016-09-26, som sitt yttrande på remissen.

Yrkanden

Marianne Andersson (C) yrkar på att Centerpartiets förslag till svar ska utgöra svar på remissen, se bilaga. Stefan Manninen (SD) yrkar på att Sverigedemokraternas förslag till svar ska utgöra svar på remissen, se bilaga.

Håkan Bertilsson (STRP) deltar inte i beslutet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer de tre förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt liggande förslag.

Marianne Andersson (C) och Stefan Manninen (SD) reserverar sig mot beslutet.

Beskrivning av ärendet

Strängnäs kommun har fått utredningen Regional indelning på remiss med möjlighet att svara. Svar ska inkomma till Finansdepartementet senast den 6 oktober 2016.

Bildandet av en storregion medför konsekvenser som innebär både möjligheter och utmaningar. Dessa möjligheter är stora på lång sikt. Utmaningar som ligger mer nära i tid handlar bland annat om övriga myndigheters indelning och även kommuners ekonomiska konsekvenser.

En möjlighet med den föreslagna regionbildningen är bland annat att större satsningar kan göras och tillsammans med stordriftsfördelar kan större nytta dras av kommande investeringar. En ny regionindelning kan innebära bättre samordningsmöjligheter i vissa övergripande frågor.

En av de stora utmaningarna för en regionbildning 2019 är tidsfaktorn. Bara att identifiera alla områden där förändringar och harmoniseringar behöver göras är ett omfattande arbete.

Frågor som berörs i yttrandet är bland annat kollektivtrafikens organisation, demokratiaspekter och krisberedskap.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
			

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Uppföljning

Ingen särskild uppföljning av beslutet krävs. Händelseutvecklingen vad gäller frågan om ny region kommer bevakas.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Svar på remiss Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48)

2016-09-27

Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48), Fi2016/02568/K, 2016-09-26

Beslutet skickas till

Finansdepartementet

Kommunfullmäktige för kännedom

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	--	--	--------------------

Yrkande:

Att Centerpartiets förslag ska utgöra svar på Betänkandet SOU 2016:48 Regional indelning – tre nya län (Fi2016/02568/K)

Vi instämmer i huvudsak till förslaget om en ny regional indelning och att ett Svealandslän bildas. För att säkerställa att regionbildningen ska bli mer än nya streck på kartan anser Centerpartiet i Strängnäs kommun att det behövs tydligare skrivningar om hur makt och resurser ska överföras till Svealandsregionen. För att en Svealandsregion ska kunna skapa tillväxt i hela regionen behöver man verktyg för att kunna göra detta. Ska det kunna erbjudas likvärdig service i hela landet behöver även statens roll bli tydligare i betänkandet. Hur makt och resurser ska flyttas från stat till region men även till kommun för att styrkeförhållandena mellan landets olika delar utjämnas borde beskrivas tydligare.

Det regionala utvecklingsansvaret ska vara en av de främsta uppgifterna för regionen och dess regionala självstyrelseorgan. Det innebär att de valda regionpolitikerna får beslutanderätt över tillväxtfrågor, EU-program och en större del av anslagen för infrastruktur

Bättre infrastruktur, transporter och utveckling inom arbetslivet driver på utvecklingen av större arbetsmarknadsregioner. Vi vill att Svealandsregionen ska få verktyg att arbeta med dessa frågor. Det handlar om sådant som kompetensförsörjning, integrations- åtgärder och innovationsfrågor.

Vi vill att Svealandsregionen ska ta över uppgifter som har stor betydelse för utvecklingen av näringslivet också på landsbygden. Det gäller bland annat delar av landsbygdsprogrammet.

Mycket av förutsättningarna för utveckling av ekonomi och näringsliv avgörs på lokal nivå. Därför är det självklart att utvecklingsarbetet måste ske i samverkan med lokala företag och regionens kommuner. Vi vill att kommunerna i Svealandsregionen får ett reellt inflytande över de frågor som berör dem.

Det är självklart att det ska finnas tillgång till vård i hela regionen. Med rätt politisk inriktning kan en Svealandsregion ge de mindre sjukhusen bättre möjligheter att utvecklas. Specialiserad vård ska inte enbart centraliseras till universitetssjukhusen; närsjukhus och mindre sjukhus måste också få behålla och utveckla sina expertområden. Vi ser att det finns en potential att minska på de administrativa kostnaderna och omfördela dessa resurser inom hälso- och sjukvården till kärnverksamheten.

En viktig del av reformen handlar om att staten ska bli mer effektiv. Statliga myndigheter med verksamhet lokalt och regionalt måste samverka bättre med övriga samhället. Det gäller allt från exempelvis Trafikverket och Arbetsförmedlingen till Lantmäteriet, Polisen och strukturfondsprogrammen. Länsstyrelserna och de statliga sektorsmyndigheterna ska ha en gemensam regional indelning som överensstämmer med de nya regionerna. Vi menar att den statliga regionala indelningen måste vara en del av beslutet om regionbildningen och inte komma i ett senare skede. Ett beslut om att statliga myndigheter ska ha samma geografi som de nya folkvalda regionala självstyrelseorganen möjliggör en sammanhållen, demokratisk och rationell planering av offentliga verksamheter.

Länsstyrelsens roll bör förändras till att få en utpräglad tillsynsfunktion.

Det också viktigt att statliga myndigheter utlokaliseras till de delar av Svealandsregionen där den statliga närvaron idag är svag.

Avslutningsvis vill vi understryka att vi definitivt säger nej till tvingande kommunsammanslagningar som en följd av regionaliseringen. Det måste istället bli lättare för kommuner att samverka med varandra.

Om regionen får dessa verktyg kan vi skapa en stark Svealandsregion som kan bestämma mer över sin egen utveckling och framtid, och som kan skapa förutsättningar för en effektiv infrastruktur, samt ökad tillväxt och jobb i hela regionen.

Marianne Andersson

Centerpartiet

Särskilt yttrande

Remissyttrande - Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48) DNR: KS/2016:421

Sverigedemokraterna ställer sig negativa till den tilltänkta Svealandsregionen.

Det här är en fråga som är av stor vikt och definitivt förändrar och omdanar vårt samhälle. Utöver att makten kommer längre bort från folket så ser Sverigedemokraterna en stor risk för sämre kostnadskontroll då den nya regionen blir mer svårstyrd med anledning av dess storlek.

Risken för förflyttning och nedläggning av vårdenheter ökar. Det kan vi se med facit av andra regionsammanslagningar, bland annat i Skåne län.

Dessutom har vi en bild av att sammanslagningen saknar folkligt stöd i Södermanland. Därför ser vi det som en självklarhet att en så pass viktig förändring föregås av en folkomröstning. Alternativt att folket har en möjlighet i de allmänna valen att även ta ställning till den här frågan.

För Sverigedemokraterna Strängnäs

Stefan Manninen